

5. Zagal'na (Universal'na) hartija sudci [General (Universal) Charter of Judges].(n.d). zakon3.rada.gov.ua Retrieved from [http:// zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_j63](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_j63) [in Ukrainian].
6. Rekomendacii Latimer Haus shhodo parlamentarizmu ta nezalezhnosti suddivstva v kraïnah zagal'nogo prava, priijnjati na zustrichi predstavnikiv parlaments'koï asociacii, asociacii magistrativ ta suddiv, asociacii advokativ ta osvith'oi juridichnoi asociacii kraïn zagal'nogo prava 19 lipnja 1998 roku [Recommendations of the Latimer House on Parliamentarism and Independence of the Judiciary in Common Law Countries, adopted at a meeting of representatives of the Parliamentary Association, the Association of Magistrates and Judges, the Bar Association and the Educational Legal Association of Common Law Countries July 19, 1998]. vkksu. gov.ua Retrieved from <https://vkksu.gov.ua/doc/perelik-dokumentiv/rekomendacii-lat> [in Ukrainian].
7. Kravchuk, V.M. (2019). Konstitucijni osnovi pravovogo statusu suddiv v Ukraïni [Constitutional bases of legal status of judges in Ukraine]. Kiïv: Vidavnicтво Lira-K [in Ukrainian].
8. Skomoroha, L.V. (2010). Konstitucijnopravovi aspekti formuvannja profesijnogo suddivs'kogo korpusu v Ukraïni: sutnist', mehanizm realizacii [Constitutional and legal aspects of the formation of the professional judiciary in Ukraine: essence, implementation mechanism]. Candidate's thesis. Kiïv [in Ukrainian].
9. Priluc'kij, S.V. (2003). Formuvannja korpusu profesijnih suddiv Ukraïni [Formation of the corps of professional judges of Ukraine]. Candidate's thesis. Kiïv [in Ukrainian].
10. Skomoroha, L.V. (2010). Konceptual'ni pidhodi shhodo otrimannja vsebichnoi ta povnoi informacii stosovno osob, jaki pretendujut' na zajnjattja posadi sudci [Conceptual approaches to obtaining comprehensive and complete information about persons applying for the position of a judge]. Visnik Vishhoï radi justicii – Bulletin of the High Council of Justice, 2, 44-51[in Ukrainian].
11. Zakon Ukraïni "Pro sudoustrij i status suddiv" [The Law of Ukraine "On the Judiciary and the Status of Judges"].(n.d). zakon3.rada.gov.ua Retrieved from: [http:// zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1402-19/print1465331835457898](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1402-19/print1465331835457898) [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 7.11.2023

УДК 347.97/99

DOI: 10.36550/2522-9230-2023-15-198-206

Морозова Катерина Дмитрівна,

помічник голови суду

Дзержинського районного суду м. Харкова

e-mail: kucenkoe0@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0002-3971-8015>

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ СУДІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Розглянуто питання організації діяльності суду в умовах воєнного стану. Важливість та актуальність дослідженої у статті проблематики, пов'язано з необхідністю перебудови діяльності судів задля продовження виконання своїх функцій під час збройної агресії РФ проти України. Аналіз поточної ситуації довів, що сучасна українська система судустрою не була належним чином підготовлена до війни. Доказом цього стала відсутність будь-яких заздалегідь розроблених планів і програм функціонування суду в умовах воєнного та/чи надзвичайного стану. Вказано, що досвід роботи судів в умовах російсько-української війни може бути корисним для інших країн.

Охарактеризовано чинне законодавство, яке регулює діяльність судів в умовах воєнного стану. Розглянуто чинники, що забезпечують безперерйне функціонування судової системи та виявлено недоліки, які цьому заважають. Аналіз реформативних процесів у сфері судочинства, які відбувалися в останні роки в Україні, довів, що до вирішення існуючих проблем із забезпечення справедливого судочинства у відносно мирний час, додалися чимало викликів, спричинених війною. Тому перед Україною постало декілька основних завдань, а саме: забезпечити функціонування судової системи в умовах воєнного стану, а також продовжити ті реформи, які Україна як держава зобов'язалася виконувати з метою вступу до Європейського Союзу. Розглянуто проблеми запровадження дистанційних форм роботи суду, переходу на електронну форму судочинства та доступу до електронного кабінету судді в умовах воєнного стану. Виявлено основні проблеми організації діяльності суду в умовах воєнного стану, а також запропоновано авторське бачення можливих шляхів їх вирішення. Зроблено висновок, що судова система України, незважаючи на наявність багатьох викликів, спричинених війною, загалом продовжує своє належне функціонування.

Ключові слова: воєнний стан, судова система, організація діяльності суду, судова реформа, судочинство, суд.

Morozova K. ORGANIZATIONAL AND LEGAL PRINCIPLES OF THE ACTIVITIES OF COURTS IN UKRAINE DURING THE CONDITIONS OF MARITAL STATE

The issue of organizing the court's activities during a state of war is considered. The importance and relevance of the problem explored in the article are associated with the necessity of restructuring the courts' activities to continue performing their

functions during the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine. An analysis of the current situation has shown that the modern Ukrainian judicial system was not properly prepared for war. Evidence of this is the absence of any pre-developed plans and programs for the functioning of the courts during a state of war or emergency. It is pointed out that the experience of the courts' work during the Russian-Ukrainian war may be useful for other countries.

The current legislation regulating the activities of the courts during a state of war is characterized. The factors ensuring the uninterrupted functioning of the judicial system are discussed, and shortcomings hindering this are identified. An analysis of the reform processes in the field of judiciary that have taken place in recent years in Ukraine has shown that in addition to addressing existing problems in ensuring fair judiciary during relatively peaceful times, many challenges arising from the war have been added. Therefore, Ukraine faces several main tasks, namely: to ensure the functioning of the judicial system during a state of war and to continue the reforms that Ukraine, as a state committed to joining the European Union, has undertaken to fulfill. The problems of implementing remote work formats for the court, transitioning to electronic forms of judiciary, and accessing the judge's electronic cabinet during a state of war are considered. The main problems of organizing the court's activities during a state of war are identified, and the author's vision of possible solutions is proposed. It is concluded that the judicial system of Ukraine, despite the many challenges posed by the war, continues to function properly overall.

Key words: state of war, judicial system, organization of court activities, judicial reform, judiciary, court.

Постановка проблеми. 24 лютого 2022 року російська федерація здійснила повномасштабну збройну агресію проти України. Це призвело до введення на території України воєнного стану, правовий режим якого торкнувся усіх сфер життя українського суспільства. Не стали виключенням і відносини у сфері організації та здійснення судочинства. І хоча право кожного на судовий захист, передбачене ч. 4 ст. 32 Конституції України, не може бути обмежено навіть за умов воєнного стану, однак судова гілка влади зазнала значного впливу та негативних наслідків внаслідок війни. Прикладом цього є порушення нормального функціонування тих судових установ, на території розташування яких відбуваються активні бойові дії, або неможливість організації та здійснення правосуддя в судах, які опинилися в тимчасовій окупації. Крім того, значні проблеми виявилися в тих судах, які були звільнені з-під окупації та почали поступово відновлювати свою роботу, незважаючи на подальшу небезпеку обстрілів і бомбардувань.

Отже, наведені чинники вказують на актуальність тематики цієї статті.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Останніми роками проблема організації та діяльності судової влади загалом та функціонування суду в умовах воєнного стану зокрема є предметом багатьох наукових дискусій.

Так, у працях деяких вчених (О. М. Бандурка та ін. [1]; В. І. Теремецький [2]; В. І. Курило та ін. [3]; О. О. Косиця та ін. [4]) досліджується широке коло питань, пов'язаних із подальшим проведенням судової реформи під час гострої фази російсько-української війни. Окремі вчені сфокусували свою увагу на аналізі основних положень Стратегії розвитку системи правосуддя та розробці науково-обґрунтованих пропозицій щодо вирішення проблем її подальшого впровадження (В. І. Теремецький [5]). Частина науковців у своїх працях зосередила увагу на дослідженні питань, пов'язаних із впровадженням сучасних інформаційних технологій у судочинство (В. І. Теремецький та ін. [6]; Є. В. Дуліба та ін. [7]). Інша частина науковців – забезпеченню реалізації права особи на безоплатну вторинну правову допомогу, що є запорукою дотримання не лише основних засад здійснення судочинства, але й реалізації права особи на справедливий суд та ефективний засіб правового захисту (Є. В. Дуліба та ін. [8]; В. І. Теремецький та ін. [9]). Важлива роль у сучасних публікаціях відводиться реформуванню Служби судової охорони, яка безпосередньо здійснює охорону судів та інших об'єктів системи правосуддя (Б. В. Деревянко та ін. [10]). Частина науковців зосередилась на аналізі існуючих та розробці новітніх судових та позасудових механізмів правового регулювання відшкодування шкоди, завданої Україні внаслідок збройного конфлікту та формулюванню загальних рекомендацій щодо їх удосконалення (Н. М. Онищенко та ін. [11]).

Однак розв'язанню проблем організації роботи судів під час правового режиму воєнного стану присвячено незначну кількість наукових публікацій (В. І. Теремецький та ін. [6]; А. В. Лапкін [12]; І. Р. Курилін і Л. С. Сопільник [13]). Тому і досі багато науково-практичних проблем у цій сфері залишаються не вирішеними.

Мета статті – дослідити організаційно-правові проблеми функціонування судів в умовах воєнного стану в Україні та запропонувати науково обґрунтовані пропозиції щодо їх можливого розв'язання.

Виклад основного матеріалу дослідження. 03.03.2022 Верховна Рада України прийняла Закон «Про внесення зміни до частини сьомої статті 147 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" щодо визначення територіальної підсудності судових справ» [14]. Цим законом передбачено можливість забезпечення належного функціонування судової влади у разі виникнення надзвичайних обставин. Так, у зв'язку зі стихійним лихом, військовими діями, заходами щодо боротьби з тероризмом або іншими надзвичайними обставинами, передбачено припинення роботи суду з одночасним визначенням іншого суду, який буде здійснювати правосуддя на території суду, що припинив діяльність та який найбільш територіально наближений до суду, роботу якого припинено.

На виконання зазначеного припису 08.03.2022 Голова Верховного Суду видав розпорядження, згідно з яким було змінено підсудність справ, що розглядалися в Харківському та в Чернігівському регіонах. Так, справи, які розглядалися судами в Харківській області були передані Полтавським судам. справи, що розглядалися в Чернігові – розподілися між судами Черкаської та Київської області [15].

Для врегулювання цього питання Рада Суддів України (надалі – РСУ) прийняла ряд важливих рішень.

Так, 24.02.2022 РСУ прийняла рішення «Щодо вжиття невідкладних заходів для забезпечення сталого функціонування судової влади в Україні в умовах припинення повноважень ВРП та воєнного стану у зв'язку зі збройною агресією з боку РФ» (16).

Згідно з цим рішенням РСУ ухвалила:

1) звернути увагу усіх судів України, що навіть в умовах воєнного або надзвичайного стану робота судів не може бути припинена;

2) у випадку загрози здоров'ю, життю та безпеці відвідувачів та працівників суду здійснення судочинства певним судом може бути припинено до усунення обставин, які зумовили небезпеку;

3) розробити рекомендації судам щодо порядку здійснення евакуаційних заходів та передачі справ.

02.03.2022 РСУ опублікувала рекомендації щодо роботи судів в умовах воєнного стану [17]. Основні з них такі:

1) особливості роботи суду визначаються виходячи з поточної ситуації у відповідному регіоні;

2) при визначенні умов роботи суду у воєнний час необхідно керуватися реальними поточними обставинами, що склалася в регіоні;

3) в кожному суді визначається відповідальна особа, яка має забезпечити актуальний облік працівників апарату та суддів, з урахуванням визначеної форми роботи суду (дистанційної тощо);

4) усі доступні працівники суду, по можливості, переводяться на дистанційну роботу;

5) визначається мінімальна кількість осіб, які повинні знаходитися у приміщенні суду упродовж робочого дня. Організується чергування суддів та працівників апаратів судів;

6) громадянам роз'яснюється можливість відкладення розгляду справ у зв'язку із воєнними діями та можливість розгляду справ в режимі відеоконференції;

7) зосередитись необхідно виключно на проведенні невідкладних судових розглядів (взяття під варту, продовження строків тримання під вартою);

8) якщо за об'єктивних обставин учасник провадження не може прибути в судові засідання суд може допустити участь такого учасника в режимі відеоконференції за допомогою будь-яких інших технічних засобів, в тому числі і власних.

04.03.2022 видано наказ Голови Верховного Суду, згідно з яким встановлено особливий режим роботи й запроваджено відповідні організаційні заходи [18].

Отже, виходячи з нормативних актів, які були прийняті і діють дотепер, режим роботи кожного конкретного суду визначається окремо. Робота суду залежить від того, яка ситуація склалася у регіоні, де такий суд розташований. Тому населенню України необхідно уважно слідкувати за оновленнями, які публікуються на сайтах судів. У разі неможливості прибуття до судового засідання особа має право подати клопотання про відкладення судового засідання або про проведення відеоконференції. Суди мають з повагою ставитись до таких клопотань та за можливості їх задовольняти. Так само суди мають уважно ставитись до пропуску процесуальних строків, уникаючи надмірного формалізму [19].

Зауважимо, що в умовах війни звернення до інформаційних технологій, забезпечення доступу до правосуддя альтернативними засобами або надання інформації через вебсайти суду та інші засоби комунікації (телефон, електронна пошта тощо) надають можливість органам правосуддя продовжувати роботу.

Принципи, напроцьовані в Декларації СЕРЕЖ «Отримані уроки і виклики, які постали перед судовою владою під час пандемії Covid-19 і після неї» [20], застосовні до ситуації в українській системі правосуддя в умовах війни.

Сьогодні в Україні для забезпечення онлайн-доступу до інформації про судову систему функціонує низка вебсервісів:

1. Офіційний вебпортал «Судова влада України», який містить інформацію про систему судів в Україні, органи суддівського врядування, стан розгляду справ, заплановані трансляції судових засідань, модуль для розрахунку судового збору для звернення до суду, новини правосуддя тощо.

На порталі розміщені роз'яснення, як звернутися до суду, оскаржити судові рішення, отримати безоплатну правову допомогу, а також посилання на інші реєстри та системи, які можуть бути корисними для користувачів судових послуг.

2. Єдиний державний реєстр судових рішень, який забезпечує загальний безоплатний цілодобовий доступ до судових рішень, ухвалених судами України.

3. Підсистема «Електронний суд», завдяки якому особа може подати до суду процесуальні документи, розрахувати та сплатити судовий збір, ознайомитися з матеріалами своєї справи і отримати судові рішення. Цей ресурс також містить форми процесуальних документів для різних категорій справ та видів судочинства.

4. Офіційні вебсайти судів, на яких розміщено інформацію про суд, новини, список справ, призначених до розгляду, результати автоматизованого розподілу справ між суддями, форми процесуальних документів для звернення до суду тощо.

Таким чином, в Україні особа, не виходячи з дому, може отримати практично всю необхідну інформацію – ознайомитися із правовими консультаціями з найпоширеніших питань, розрахувати та сплатити судовий збір, заповнивши форму, звернутися до суду, отримати інформацію про розподіл справи конкретному судді, стан розгляду справи, а також ознайомитися із прийнятими рішеннями [21, с. 15-16].

Заходи, що впроваджуються в судовій системі, забезпечують можливість розгляду судових справ зі збереженням життя та здоров'я суддів, працівників апаратів судів та учасників судового процесу.

Однак фактична можливість здійснювати судочинство дистанційно залежить від багатьох чинників. Йдеться не лише про законодавче підґрунтя (необхідність детально прописати процедуру дистанційного судочинства [6, с. 39], але й про відповідну технічну спроможність судів та всіх залучених сторін. Використання інформаційних технологій не повинно обмежувати процесуальні гарантії тих, хто не має доступу до сучасних технологій.

Як відомо, в Україні в останні роки багато зусиль спрямовувалися на забезпечення функціонування електронного судочинства. Для цього в кожній судовій установі мали бути створені належні матеріально-технічні умови. Нормативною основою і поштовхом для прискорення цих процесів стала Стратегія розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки, затверджена Указом Президента України від 11.06.2021 № 231/2021 [22]. Основна мета вказаних заходів – покращення доступу до правосуддя шляхом розвитку і впровадження електронного судочинства з урахуванням світових стандартів у сфері інформаційних технологій та його інтегрування в національну інфраструктуру електронного врядування.

Однак спочатку пандемія Ковід-2019, а потім війна в Україні завадили втіленню цифрових технологій під час здійснення правосуддя. При цьому такі чинники, як: повітряна тривога, перебої з інтернетом та електрикою, бомбардування та артилерійські обстріли частини території України значно ускладнили можливість брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції для учасників справи, яка існувала за мирних часів. А відсутність таких базових умов, як підключення до Інтернету та безпека даних, доступ користувачів судових послуг до комп'ютерів, камер / вебкамер, мікрофонів, екранів і Wi-Fi взагалі унеможливило використання ІТ-технологій у судочинстві.

Незважаючи на це, в умовах воєнного стану та скрутного фінансового забезпечення судів забезпечено вжиття таких заходів:

1) з 11 березня 2022 року Державним підприємством «Центр судових сервісів» впроваджено новий функціонал підсистеми відеоконференцв'язку, який застосовується під час трансляції судових засідань у режимі онлайн і значно спрощує цю процедуру;

2) з 8 квітня 2022 року запрацював функціонал, який надає можливість користувачам надсилати документи до електронних кабінетів інших учасників перед надсиланням до суду з отриманням підтвердження (квитанції) про доставку таких документів;

3) також протягом 2022 року:

– забезпечено підключення до підсистем «Електронний суд» та «Електронний кабінет» Великої Палати Верховного Суду, Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду та Вищого антикорупційного суду;

– запроваджено електронну авторизацію в підсистемі «Електронний суд» з використанням «Дія-підпис» та інтегрованої системи електронної ідентифікації (ID.GOV.UA). Це надало змогу громадянам, які в умовах війни виїхали за кордон, користуватися сервісами електронного судочинства, перебуваючи на території інших країн, де неможливо отримати електронний підпис;

– доопрацьовано функціонал підсистеми відеоконференцв'язку в частині забезпечення можливості збереження записів судових засідань у централізованому файловому сховищі, що дає судам змогу повністю відмовитися від записів судових засідань на компакт-дисках.

– реалізовано автоматизований сервіс проведення судами онлайн-трансляції судових засідань на вебпорталі судової влади України, можливість дистанційного ознайомлення із записами судового засідання в електронних кабінетах учасників справ після сплати судового збору, механізм надсилання документів іншим учасникам судового процесу (за наявності в них електронних кабінетів) тощо.

Запровадження дистанційної роботи судів в умовах воєнного стану потребувало більш широкого використання електронного документообігу та доступу до судових справ в електронній формі, що вже передбачалось останніми роками при розробленні модулів ЄСІТС, однак так і не було реалізовано.

Водночас з метою запобігання втраті або знищенню електронних інформаційних ресурсів судової влади України вжито таких заходів:

– здійснено резервне копіювання локальних баз даних судів, що забезпечило збереження в електронній формі матеріалів судових справ судів, розміщених на тимчасово окупованих територіях, чи зруйнованих судів;

– здійснено резервне копіювання наявних програмних продуктів судової влади, а також забезпечено збереження копій примірників програмного забезпечення на додаткових фізичних носіях та у хмарному сховищі;

– забезпечено переміщення резервного Центру обробки даних (разом із серверним обладнанням) на територію з меншим ризиком його фізичного захоплення або знищення;

– відбито безліч кібератак на інформаційні ресурси органів судової влади;

– організовано технічну можливість віддаленого доступу до автоматизованої системи документообігу суду для суддів та працівників апарату суду;

– підготовлено та надано судам рекомендації щодо організації дистанційної роботи;

– забезпечено в Єдиному державному реєстрі судових рішень обмежений доступ до окремої інформації та судових рішень;

– організовано отримання територіальними управліннями ДСА України обладнання супутникового зв'язку Starlink для оперативної організації доступу до мережі Інтернет судів, які постраждали від збройної агресії РФ.

Отже, дистанційне судочинство дає змогу громадянам отримати доступ до правосуддя, незважаючи на складні обставини сьогодення, а його застосування можливе в усіх формах судочинства. За інформацією ДСА України, кількість засідань, проведених у 2022 році в режимі відеоконференцзв'язку, становить 350 406, із них: 141 565 – з технічною фіксацією; 208 841 – в режимі відеоконференцзв'язку [23].

Водночас до нововведень слід підходити конструктивно та завжди з повагою до основних прав, у тому числі гарантованих Конвенцією. Надмірне і поспішне застосування дистанційного судочинства у будь-якій формі судочинства може призвести до негативних наслідків. На це неодноразово наголошували у своїх публікаціях українські вчені [6, с. 40]. Тому наразі вбачається за доцільне розширення практики письмового провадження в апеляційній та касаційній інстанціях за рішенням суду.

Отже, питання запровадження дистанційних форм роботи суду, переходу на електронну форму судочинства, доступу до електронного кабінету судді є актуальними навіть в умовах воєнного стану. Специфіка здійснення правосуддя в умовах війни посилила дискусії про здійснення правосуддя дистанційно, а також стала приводом для впровадження інноваційного порядку дій у надзвичайних ситуаціях.

Водночас слід урахувати, що онлайн-послуги, дистанційні судові засідання та відеоконференції, а також подальший розвиток цифрового правосуддя завжди мають здійснюватися з дотриманням основних прав та відповідно до принципів справедливого судового розгляду.

Висновки. Зіткнення України з повномасштабною військовою агресією вимагає переосмислення підходів до організації та функціонування судової влади.

Серед проблем організації діяльності суду в умовах воєнного стану, які виникли під час військової агресії та потребують свого вирішення можна виділити такі:

1. Недостатнє кадрове, матеріально-технічне забезпечення функціонування судової гілки влади взагалі та мінімально-критичний рівень фінансового забезпечення оплати праці працівників апарату суду зокрема. Це питання неодноразово дискутувалося в наукових та експертних колах, однак і досі залишається не вирішеним, враховуючи такі чинники, пов'язані з війною:

– значна частина населення наразі є біженцями або внутрішньо переміщеними особами, які побоюючись за свою безпеку та безпеку своїх родин вимушено покинули місця свого постійного проживання. Тому в умовах повномасштабного військового вторгнення рф в Україну стан забезпечення судів кадрами є критичним, що впливає на забезпечення доступу до правосуддя;

– оптимізація державного бюджету особливо його витратної частини, переважна більшість якої спрямована на забезпечення оборонних спроможностей України у війні з рф. Водночас кожна держава повинна виділяти судам достатньо ресурсів, приміщень та устаткування, щоб вони могли функціонувати відповідно до стандартів, викладених у статті 6 Європейської конвенції з прав людини, а також щоб судді могли ефективно працювати [24].

2. Необхідність виділення нових приміщень або термінова відбудова пошкоджених внаслідок війни, як передумова найскорішого відновлення роботи українських судів. Важливість внесення відповідних данх щодо пошкоджень чи зруйнованих будівель (приміщень) органів та установ системи правосуддя до Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією рф проти України. Це необхідно для подальшого відшкодування матеріальної шкоди, у тому числі збитків, завданих внаслідок пошкодження чи знищення такого майна.

3. Важливість належної організації роботи щодо відновлення судових справ. Зауважимо, що судові справи містять не лише документи, що стосуються судових процесів, а й різноманітну особисту та/чи комерційну документацію, необхідну в повсякденному житті. Частина цієї документації була знищена або винесена з будівель суду під час бойових дій. Частина залишилася на території, яка зараз тимчасово контролюється російськими військами. Частина документації була збережена судьями та працівниками суду, а частина існує в цифровому форматі.

З урахуванням викликів воєнного часу, наявного досвіду функціонування судів за вказаних умов, застереження щодо можливої подальшої окупації окремих територій України, що вимагатиме термінового здійснення безпечної евакуації комп'ютерної техніки та іншого обладнання, судових справ та матеріалів, вважаємо актуальним та необхідним створити централізоване архівування судових справ (загальнодержавного рівня) із визначенням категорій справ, які будуть зберігатися. Створення електронного (централізованого) архіву сприятиме розвантаженню приміщень судів, розвитку цифровізації судових справ та створенню системи їх збереження.

4. Сповільнення процесів діджиталізації та відкритості українського правосуддя. Це пов'язано з війною та, як наслідок, відсутністю інвестування в ІТ-технології у судочинстві. Вважаємо, що ці процеси мають бути обов'язково відновлені у післявоєнний період з метою подальшого забезпеченням онлайн-доступу громадськості до судових рішень судів усіх інстанцій та у всіх категоріях спорів. Необхідно забезпечити чітку нормативну базу дистанційного судочинства з метою врахування його особливостей в

різних формах судочинства. Також слід провести оцінку сумісності використання нових технологій із зобов'язаннями держави у сфері прав людини.

5. Необхідно забезпечити безпеку суддів, учасників судового процесу, працівників апарату судів та інших працівників органів системи правосуддя, визначити чіткий алгоритм дій у разі загострення ситуації з метою збереження судових справ, матеріально-технічних цінностей, документів. При цьому важливою є дистанційна робота суддів, з безпечного місця та за допомогою використання телекомунікаційних мереж. Подібні заходи сприятимуть мінімізації кількості працівників, які одночасно перебуватимуть у приміщенні суду, а також розосередженню суддів, що зменшить ризики зазнання людських втрат, критичних для функціонування судової системи.

Перспективи подальших досліджень організаційно-правових засад діяльності судів України в умовах воєнного стану пов'язані з удосконаленням положень законодавства, яке регулює питання забезпечення кожному права на доступ до правосуддя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Bandurka O., Teremetskyi V., Boiko V., Zubov O., Patlachuk V. Current Situation of Judicial Reform in Ukraine: Problems and Ways of Their Solution. *Lex Humana* (ISSN 2175-0947). 2023. Vol. 15. No. 4. P. 55–72. URL: <https://seer.ucp.br/seer/index.php/LexHumana/article/view/2700>
2. Теремецький В. І. Проблеми взаємодії органів державної влади та суддівського врядування з іншими державними органами та установами системи правосуддя. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2022. Вип. 3 (99). С. 158–173. URL: <https://doi.org/10.33766/2524-0323.99.158-173>. URL: <https://luhbuletin.dnuvs.ukr.education/index.php/main/article/view/60/57>
3. Kurylo V., Teremetskyi V., Duliba Ye. Property Protection in the Decisions of the European Court of Human Rights in the Field of Taxation. *Journal of Law and Political Sciences*. 2020. Vol. 23/B. Issue 2. P. 215–247. URL: <https://drive.google.com/file/d/14Gqe-knVVnz3fkEVIrACZxb1mK19EWnC/view>
4. Теремецький В. І., Косиця О. О. Методологія оцінювання роботи судів відповідно до європейських стандартів. *Наше право*. 2023. № 3. С. 54–59. <https://doi.org/10.32782/NP.2023.3.9>. URL: https://nashe-pravo.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/NP-2023-3/NP_2023_3_054.pdf
5. Теремецький В. І. Роль та місце вищої кваліфікаційної комісії суддів України в системі правосуддя України. *Право і безпека*. 2022. № 3 (86). С. 92–103. URL: <http://pb.univd.edu.ua/index.php/PB/article/view/625/494>
6. Teremetskyi V., Boiko V., Malyshev O., Seleznova O., Kelbia S. Electronic Judiciary in Ukraine: Problems of Implementation and Possible Solutions. *Amazonia Investiga*. 2023. Vol. 12. Issue 68. P. 33–42. URL: <https://www.amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/2482>
7. Теремецький В. І., Дуліба Є. В. Особливості впровадження та функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи як інструмента електронного правосуддя. *Форум права*. 2023. № 2 (75). С. 130–143. URL: https://forumprava.pp.ua/files/130-143-2023-2-FP-Teremetskyi,Duliba_12.pdf
8. Дуліба Є., Теремецький В., Градиська Ю. Деякі питання надання безоплатної вторинної правової допомоги в адміністративному судочинстві. *Приватне право і підприємництво*. 2023. Вип. 23. С. 220–227. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2023.23.36>. URL: <http://ppp-journal.kiev.ua/archive/2023/23/36.pdf>
9. Teremetskyi V., Duliba Ye., Drozdova O., Zhukovska L., Sivash O., Dziuba I. Access to Justice and Legal aid for Vulnerable Groups: New Challenges Caused by the Covid-19 Pandemic. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*, Vol. 24, Special Issue 1: Business Ethics and Regulatory Compliance, 1-11. URL: <https://www.abacademies.org/articles/access-to-justice-and-legal-aid-for-vulnerable-groups-new-challenges-caused-by-the-covid19-pandemic-11384.html>
10. Дерев'янка Б. В., Теремецький В. І., Попович Т. Г. Про можливі зміни у правовому статусі служби судової охорони. *Журнал східноєвропейського права*. 2023. № 111. С. 32–40. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8126429>. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2014/02/derevyanko_teremetskyi_popovych_111.pdf
11. Onishchenko N., Teremetskyi V., Bila V., Chechil Yu., Kostenko M. Judicial and extrajudicial proceedings to compensate for damages caused by armed conflicts: experience of Ukraine. *Lex Humana*. 2023. Vol. 15. № 3. P. 522–537. URL: <https://seer.ucp.br/seer/index.php/LexHumana/article/view/2663/3585>
12. Лапкін А. В. Функціонування судів та прокуратури в умовах російсько-української війни. Lapkin, A. V. Functioning of courts and prosecutor's office in terms of Russian-Ukrainian war. Russian-Ukrainian war (2014–2022 pp.): historical, political, cultural and educational, religious, economical and legal aspects: Scientific monograph. Riga, Latvia: "Baltija Publishing". 2022, P. 1208-1214.
13. Курилін І. Р., Сопільник Л. С. Організаційні аспекти діяльності судів України в умовах воєнного стану. *Наукові Записки Львівського Університету Бізнесу та Права. Серія Економічна. Серія Юридична*. 2023. № 37. С. 62–69. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7928855>
14. Про внесення зміни до частини сьомої статті 147 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" щодо визначення територіальної підсудності судових справ : Закон України від 03.03.2022 № 2112-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2112-IX#Text>

15. Про зміну територіальної підсудності судових справ в умовах воєнного стану: розпорядження Голови Верховного Суду № 2/0/9-22 від 08.03.2022. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Rozp_08_03_2022.pdf

16. Щодо вжиття невідкладних заходів для забезпечення сталого функціонування судової влади в Україні: рішення Ради суддів України від 24.02.2022 № 9. Пресслужба РСУ. URL: <https://rsu.gov.ua/ua/news/opublikovano-risenna-rsu-sodo-vzitta-nevidkladnih-zahodiv-dla-zabezpecenna-stalogo-funkcionuvanna-sudovoi-vladi-v-ukraini>

17. Рекомендації щодо роботи судів в умовах воєнного стану від 02.03.2022: Рада суддів України. Пресслужба РСУ. URL: <https://rsu.gov.ua/ua/news/usim-sudam-ukraini-rsu-opublikovala-rekomendacii-sodo-rooti-sudiv-v-umovah-voennogo-stanu>

18. Особливості здійснення правосуддя на території, на якій введено воєнний стан : розпорядження Голови Верховного Суду від 02.03.2022 № 29/0/8-22. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1261727/>

19. Мисник Н. Робота судів України в умовах воєнного стану. Liga Zakon: сайт. 18 березня 2022. URL: https://jurliga.ligazakon.net/ru/news/209874_robota-sudv-ukraini-v-umovah-vonnogo-stanu

20. CEPEJ. Lessons learned and challenges facing by the judicial power during and after the COVID-19 pandemic. June 10, 2020. Strasbourg. URL: <https://rm.coe.int/cepej-declaration-on-lessons-learned-cepej-2020-8rev/16809ede8b>

21. Про стан забезпечення незалежності суддів в Україні: щорічна доповідь за 2022 рік : рішення Вищої ради правосуддя від 24.08.2023 № 851/0/15-23. Київ, 2023. 112 с. URL: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/file/shchorichna_dopovid_za_2022_rik_pro_stan_zabezpechennya_nezalezhnosti_suddiv_v_ukraini.pdf

22. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки : указ Президента України від 11.06.2021 № 231/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231/2021#Text>

23. Лист Державної судової адміністрації України (вхідний № 2375/0/8-23 від 28.04.2023)

24. Рекомендація СМ/Рес (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки: Комітет Міністрів Ради Європи від 17.11.2010. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a38#Text

REFERENCES:

1. Bandurka, O., Teremetskyi, V., Boiko, V., Zubov, O., Patlachuk, V. (2023). Current Situation of Judicial Reform in Ukraine: Problems and Ways of Their Solution. *Lex Humana*. Vol. 15. No. 4. 55–72. Retrieved from: <https://seer.ucp.br/seer/index.php/LexHumana/article/view/2700> [in English].

2. Teremetskyi, V. I. (2022). Problemy vzaiemodii orhaniv derzhavnoi vlady ta suddivskoho vriaduvannia z inshymy derzhavnymy orhanamy ta ustanovamy systemy pravosuddia. [Problems of interaction of state authorities and judicial governance with other state bodies and institutions of the justice system]. *Visnyk Luhanskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav imeni E.O. Didorenka*. Vyp. 3 (99). 158–173. Retrieved from: <https://doi.org/10.33766/2524-0323.99.158-173> ; <https://lubbuletin.dnuvs.ukr.education/index.php/main/article/view/60/57> [in Ukrainian].

3. Kurylo, V., Teremetskyi, V., Duliba, Ye. (2020). Property Protection in the Decisions of the European Court of Human Rights in the Field of Taxation. *Journal of Law and Political Sciences*. Vol. 23/V. Issue 2. 215–247. Retrieved from: <https://drive.google.com/file/d/14Gqe-knVVnz3fkEVIrACZxb1mK19EWnC/view> [in English].

4. Teremetskyi, V. I., Kosytsia, O. O. (2023). Metodolohiia otsiniuvannia roboty sudiv vidpovidno do yevropeyskykh standartiv. [Methodology for evaluating the work of courts in accordance with European standards]. *Nashe pravo*. 2023. № 3. 54–59. Retrieved from: <https://doi.org/10.32782/NP.2023.3.9> ; https://nashe-pravo.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/NP-2023-3/NP_2023_3_054.pdf [in Ukrainian].

5. Teremetskyi, V. I. (2022). Rol ta mistse vyshchoi kvalifikatsiinoi komisii suddiv Ukrainy v systemi pravosuddia Ukrainy. [The role and place of the higher qualification commission of judges of Ukraine in the justice system of Ukraine]. *Pravo i bezpeka*. № 3 (86). 92–103. Retrieved from: <http://pb.univd.edu.ua/index.php/PB/article/view/625/494> [in Ukrainian].

6. Teremetskyi, V., Boiko, V., Malyshev, O., Seleznova, O., Kelbia, S. (2023). Electronic Judiciary in Ukraine: Problems of Implementation and Possible Solutions. *Amazonia Investiga*. Vol. 12. Issue 68. 33–42. Retrieved from: <https://www.amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/2482> [in English].

7. Teremetskyi, V. I., Duliba, Ye. V. (2023). Osoblyvosti vprovadzhennia ta funktsionuvannia Yedynoi sudovoi informatsiino-telekomunikatsiinoi systemy yak instrumenta elektronnoho pravosuddia. [Peculiarities of implementation and functioning of the Unified Judicial Information and Telecommunication System as a tool of electronic justice]. *Forum prava*. № 2 (75). 130–143. Retrieved from: https://forumprava.pp.ua/files/130-143-2023-2-FP-Teremetskyi,Duliba_12.pdf [in Ukrainian].

8. Duliba, Ye., Teremetskyi, V., Hradyska, Yu. (2023). Deiaki pytannia nadannia bezoplatnoi vtorynnoi pravovoi dopomohy v administratyvnomu sudochynstvi. [Some issues of providing free secondary legal assistance in administrative proceedings]. *Pryvatne pravo i pidpriemnytstvo*. Vyp. 23. 220–227. Retrieved from: <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2023.23.36> ; <http://ppp-journal.kiev.ua/archive/2023/23/36.pdf> [in Ukrainian].

9. Teremetskyi, V., Duliba, Ye., Drozdova, O., Zhukovska, L., Sivash, O., Dziuba, I. (2021). Access to Justice and Legal aid for Vulnerable Groups: New Challenges Caused by the Sovid-19 Pandemic. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues, Vol. 24, Special Issue 1: Business Ethics and Regulatory Compliance*. 1-11. Retrieved from: <https://www.abacademies.org/articles/access-to-justice-and-legal-aid-for-vulnerable-groups-new-challenges-caused-by-the-covid19-pandemic-11384.html> [in English].
10. Derevianko, B. V., Teremetskyi, V. I., Popovych, T. H. (2023). Pro mozhlvyi zminy u pravovomu statusi sluzhby sudovoi okhorony. [On possible changes in the legal status of the court security service]. *Zhurnal skhidnoievropeiskoho prava*. № 111. 32–40. Retrieved from: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2014/02/derevyanko_teremetskyi_popovych_111.pdf [in Ukrainian].
11. Onishchenko, N., Teremetskyi, V., Bila, V., Chechil, Yu., Kostenko, M. (2023). Judicial and extrajudicial proceedings to compensate for damages caused by armed conflicts: experience of Ukraine. *Lex Humana*. Vol. 15. № 3. 522–537. Retrieved from: <https://seer.ucp.br/seer/index.php/LexHumana/article/view/2663/3585> [in English].
12. Lapkin, A. V. (2022). Funktsionuvannia sudiv ta prokuratury v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny. [Functioning of courts and prosecutors office in terms of Russian-Ukrainian war]. *Russian-Ukrainian war (2014–2022 rr.): historical, political, cultural and educational, religious, economical and legal aspects: Scientific monograph*. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”. 1208-1214. [in Ukrainian].
13. Kurylin, I. R., Sopilnyk, L. S. (2023). Orhanizatsiini aspekty diialnosti sudiv ukrainy v umovakh voiennoho stanu. [Organizational aspects of the activity of Ukrainian courts under martial law]. *Naukovi Zapysky Lvivskoho Universytetu Biznesu ta Prava. Serii Ekonomichna. Serii Yurydychna*. № 37. 62–69. Retrieved from: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7928855> [in Ukrainian].
14. Pro vnesennia zminy do chastyny somoi statti 147 Zakonu Ukrainy "Pro sudoustrii i status suddiv" shchodo vyznachennia terytorialnoi pidsudnosti sudovykh sprav. (2022, March 3). [On amending the seventh part of Article 147 of the Law of Ukraine "On the Judiciary and the Status of Judges" regarding the determination of territorial jurisdiction of court cases]. *Zakon Ukrainy № 2112-IX*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2112-IX#Text> [in Ukrainian].
15. Pro zminu terytorialnoi pidsudnosti sudovykh sprav v umovakh voiennoho stanu. (2022, March 8). [On changing the territorial jurisdiction of court cases in the conditions of martial law]. *Rozporiadzhennia Holovy Verkhovnoho Sudu*. № 2/0/9-22. Retrieved from: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Rozp_08_03_2022.pdf [in Ukrainian].
16. Shchodo vzhytta nevidkladnykh zakhodiv dlia zabezpechennia staloho funktsionuvannia sudovoi vlady v Ukraini. (2022, February 24). [Regarding taking urgent measures to ensure the stable functioning of the judiciary in Ukraine]. Rishennia Rady suddiv Ukrainy № 9. Pressluzhba RSU. Retrieved from: <https://rsu.gov.ua/ua/news/opublikovano-risenna-rsu-sodo-vzitta-nevidkladnih-zahodiv-dla-zabezpecenna-stalogo-funkcionuvanna-sudovoi-vlady-v-ukraini> [in Ukrainian].
17. Rekomendatsii shchodo roboty sudiv v umovakh voiennoho stanu. (2022, March 2). [Recommendations regarding the work of courts under martial law]. *Pressluzhba RSU*. Retrieved from: <https://rsu.gov.ua/ua/news/usim-sudam-ukraini-rsu-opublikovala-rekomendacii-sodo-rooti-sudiv-v-umovah-voenno-go-stanu> [in Ukrainian].
18. Osoblyvosti zdiisnennia pravosuddia na terytorii, na yakii vvedeno voiennyi stan. (2022, March 2). [Peculiarities of the administration of justice in the territory where martial law has been imposed]. *Rozporiadzhennia Holovy Verkhovnyi Sudu* № 29/0/8-22. Retrieved from: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1261727/> [in Ukrainian].
19. Mysnyk, N. (2022, March 18). Robota sudiv Ukrainy v umovakh voiennoho stanu. [The work of Ukrainian courts under martial law]. *Liga Zakon: sait*. Retrieved from: https://jurliga.ligazakon.net/ru/news/209874_robota-sudv-ukrainski-v-umovakh-vonnogo-stanu [in Ukrainian].
20. CEPEJ. Lessons learned and challenges facing by the judicial power during and after the COVID-19 pandemic. (2020, June 10). Strasbourg. Retrieved from: <https://rm.coe.int/cepej-declaration-on-lessons-learned-cepej-2020-8rev/16809ede8b> [in Ukrainian].
21. Pro stan zabezpechennia nezalezhnosti suddiv v Ukraini. (2023, August 24). [On the state of ensuring the independence of judges in Ukraine]. Shchorichna dopovid za 2022 rik : rishennia Vysshchoi rady pravosuddia № 851/0/15-23. Kyiv. 112. Retrieved from: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/file/shchorichna_dopovid_za_2022_rik_pro_stan_zabezpechennya_nezalezhnosti_sudiv_v_ukrayini.pdf [in Ukrainian].
22. Pro Stratehiiu rozvytku systemy pravosuddia ta konstytutsiinoho sudochynstva na 2021-2023 roky. (2021, June 11). [On the Strategy for the Development of the Justice System and Constitutional Judiciary for 2021-2023]. *Ukaz Prezydenta Ukrainy № 231/2021*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231/2021#Text> [in Ukrainian].
23. Lyst Derzhavnoi sudovoi administratsii Ukrainy. (2023, April 28). [Letter from the State Judicial Administration of Ukraine]. *Vkhdnyi № 2375/0/8-23*. [in Ukrainian].

24. Rekomendatsiia CM/Rec 12 Komitetu Ministriv Rady Yevropy derzhavam-chlenam shchodo suddiv: nezalezhnist, efektyvnist ta obov'iazky. (2010, November 17). [Recommendation CM/Rec 12 of the Committee of Ministers of the Council of Europe to member states on judges: independence, effectiveness and duties]. *Komitet Ministriv Rady Yevropy*. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a38#Text [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 7.11.2023

УДК 321.01

DOI: 10.36550/2522-9230-2023-15-206-210

Дракохруст Тетяна Вікторівна,
доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри теорії права та конституціоналізму
Західноукраїнського національного університету
e-mail: tanya.drakohrust@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0002-4761-7943>

ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНСТИТУТУ СУДУ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

У статті досліджуються ключові аспекти процесу реформування судової системи в Україні та його вплив на суспільство. Автор аналізує історію розвитку судової системи, починаючи з моменту незалежності країни, та розглядає етапи реформ, які були впроваджені з метою поліпшення судочинства та забезпечення правосуддя.

Стаття зосереджується на ключових напрямках трансформації, таких як створення антикорупційних органів, підвищення професійності суддів та забезпечення їх незалежності. Особлива увага приділяється взаємодії судової системи з громадськістю, ролі громадських організацій у сприянні судовим реформам та забезпеченні прозорості судового процесу.

Автор розглядає виклики та досягнення, з якими стикається процес трансформації суду, а також визначають можливі перспективи розвитку судової системи в Україні. Ця стаття служить важливим джерелом для розуміння динаміки змін в інституті суду та їх впливу на правову систему та суспільство в цілому.

Ключові слова: суд, судова реформа, трансформація, громадськість, правосуддя.

Drakohrust T. TRANSFORMATION OF THE COURT INSTITUTE IN UKRAINIAN SOCIETY

The article examines the key aspects of the process of reforming the judicial system in Ukraine and its impact on society. The author analyzes the history of the development of the judicial system, starting from the moment of the country's independence, and considers the stages of reforms that were implemented in order to improve the judiciary and ensure justice.

The article focuses on key areas of transformation, such as the creation of anti-corruption bodies, increasing the professionalism of judges and ensuring their independence. Special attention is paid to the interaction of the judicial system with the public, the role of public organizations in promoting judicial reforms and ensuring the transparency of the judicial process.

The author examines the challenges and achievements faced by the court transformation process, and also identifies possible prospects for the development of the judicial system in Ukraine. This article serves as an important source for understanding the dynamics of changes in the court institution and their impact on the legal system and society as a whole.

Key words: court, judicial reform, transformation, public, justice.

Постановка проблеми. В наш час суд в українському суспільстві відзначається особливим значенням, адже він може визначити долю окремої особи або вплинути на шлях розвитку всієї держави. В українській історії існували різноманітні форми інституту суду, які відображали різноманітні правові та політичні особливості системи. Але на сьогодні суд, однак чи інакше, стає частиною складних соціально-економічних і духовних процесів, впливаючи на організацію юридико-культурного суспільства. В сучасних умовах його рішення може істотно впливати на політичні, економічні, правові, соціальні та інші аспекти. Ці зміни, у свою чергу, призвели до зростання числа звернень за захистом прав і законних інтересів на всіх рівнях інстанцій судової системи [1, с. 284].

Виходячи з цього, актуальним залишається взаємодія судової системи з громадськістю, роль громадських організацій у сприянні судовим реформам та забезпеченні прозорості судового процесу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Виходячи із наведених та інших даних, проблематика трансформації інституту суду в українському суспільстві є достатньо актуальною, особливо в умовах воєнного стану. Її окремі аспекти розкриті у працях Л.О. Зайцев, О.О. Самойленко, Л.А. Луць, С.В. Шевчук, О.В. Кондратюк, Л.Т. Присташ та інших вчених. У ході написання статті використовувались законодавчі та інші нормативно-правові акти України.

Мета статті полягає у вивченні та сприянні трансформації інституту суду в українському суспільстві, а саме аналізу ключових аспектів цього процесу, включаючи боротьбу з корупцією, зміцнення незалежності судів, підвищення професійної компетентності суддів та покращення доступності та прозорості судової системи.